

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 OSLO

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.
Arkivkode: 323 01
Dato: 170209
Saksnr: 200804119-1074 PSYKOLOG FORENING

Oslo, 16. februar 2009
Vår ref: 1346/3900/09 AC/hs
Deres ref: 200804119-/KSSS

Høringsuttalelse - forslag til endring i barneloven § 30 tredje ledd (fysisk avstraffelse av barn)

Vi viser til høringsbrev datert 21.11.08 med forslag til endringer i lov av 8. april 1981 nr.7 om barn og foreldre (Barnelova). Vi beklager at fristen for høringsuttalelse ikke er overholdt.

Det foreslås en presisering av barnelovens § 30 tredje ledd slik at det kommer tydelig frem at all form for vold mot barn – både fysisk og psykisk – også når det skjer i oppdragelsesøyemed – er forbudt i Norge.

Ny § 30 tredje ledd foreslås å lyde:

Barnet må ikke bli utsett for vald eller på annen vis bli handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare. *All bruk av vald mot barn, både fysisk og psykisk er forbode. Dette gjeld og når den fysiske og/eller psykiske valden brukast som straff av barn i oppsedinga.*

Vurdering

Norsk Psykologforening støtter forslaget om endringer i barnelovens § 30 tredje ledd. Vi mener endringen vil gjøre barneloven mer i samsvar med intensjonene i FNs barnekonvensjon, som gjennom Menneskerettsloven har forrang for annen nasjonal lovgivning. Vi støtter også den sidestilling av psykisk vold og fysisk vold som lovforslaget innebærer.

Vold mot barn har forkommet i mange sammenhenger, også i oppdragende øyemed. Vold kan ikke på noen måte likestilles med bestemte oppdragelsesstiler, men vi har noen utdypende innspill knyttet til barneoppdragelse som bør få fokus ved implementering og håndhevelse av lovendringen. Vi foreslår at det settes av ressurser til å kunne gi bla. foreldre med en mer autoritær oppdragelsesstil gode muligheter for læring, samtale og refleksjon om andre oppdragelsesmåter, og at disse foreldrene etter behov kan gis langvarig oppfølging og veiledning. Dette er nærmere beskrevet nedenfor.

Om barneoppdragelse og kultursensitivitet

I utviklingspsykologien skiller man ofte grovt mellom tre ulike oppdragelses- og foreldrestiler; autoritær oppdragelse, autoritativ oppdragelse og ettergivende oppdragelse.

Autoritære foreldre kjennetegnes ved at de er kontrollerende og lite støttende i forhold til barnets rett til selvbestemmelse. De vektlegger lydighet, men forklarer sjelden barnet rasjonale bak reglene de setter. Denne foreldrestilen kjennetegnes også av at foreldrene ofte stiller seg positive til bruk av straff for å kontrollere barnet.

Ettergivende foreldre stiller få eller ingen krav til sine barn i forhold til ansvarsoppgaver eller atferd. De er oftest aksepterende, ikke-straffende og bekreftende ovenfor barnets impulser, ønsker og handlinger. De bruker lite eller ingen form for kontroll og oppmuntrer ikke barna til å være lydige i forhold til grenser satt av andre enn barnet selv.

Den autoritative foreldrestilen ligger en plass i midten på kontinuumet mellom den autoritære og den ettergivende foreldrestilen. Disse foreldrene setter grenser og er kontrollerende, men gir samtidig barnet mulighet til progressivt å bli mer autonomt. De forklarer barnet hvorfor de setter grenser og tar hensyn til barnets egne meninger og synspunkter. Vestlig-psykologisk tankegang og forskning mener den autoritative foreldrestilen er forbundet med positiv psykososial utvikling.

Kultur og egne erfaringer har sterk påvirkning på foreldres oppdragsstil. Eksempelvis kan vi grovt og forenklet si at i noen kulturer er oppdragelsen kjennetegnet med mindre individuell autonomi, mer kollektivitet og individet er mer emosjonelt og finansielt avhengig av storfamilien og underlegger seg oftere familiens overhode. I slike kollektive og mer autoritære kulturer er ikke den autoritære oppdragsstilen nødvendigvis forbundet med dårligere psykososial tilpasning (e. g.) Dwairy, 2008; Dwairy, Achoui, Abouserie, & Farah, 2006).

Det er også viktig å understreke at mye av det som kan beskrives som autoritær oppdragelse ikke nødvendigvis er knyttet til kulturelle verdier, men kan sees i sammenheng med eksempelvis foreldres egne erfaringer som, opplevde overgrep, lang tids usikkerhet og andre ekstreme belastninger som foreldre og hele familien kan ha vært utsatt for. Dette er viktig å ta i betraktning når tiltak for å støtte foreldre skal utformes.

Det er positivt at forbudet mot psykisk avstraffelse som regnes som grusom eller nedverdiggende blir like strengt som forbudet mot fysisk avstraffelse. Men igjen er det viktig å merke seg at sanksjoner som er hyppig brukt blant etnisk norske foreldre, e. g. å sende barnet på rommet (sosial eksklusjon), kan i mer kollektive kulturer bli betraktet som en nedverdiggende form for straff. Det er viktig å være klar over at det mangler en kultursensitiv definisjon av barnemishandling (Neumayer et al., 2008). Dette fordrer at en i et hvert tilfelle må vurdere handlingen ut i fra et konkret ståsted. Det er nødvendig og grunnleggende at forståelsen om at all vold mot barn er forbudt, samtidig som en må ta i betraktning den kulturelle betydningen og sammenhengen. Dette behøver ikke føre til relativisering av grunnleggende prinsipper men til en bedre forståelse og et større og bedre rom for handling. Til tross for at det ikke finnes en universell fasit på barneoppdragelse, vil vi understreke at det finnes grunnleggende fellestrekk ved god oppdragelse, som blant annet at barnet skal kunne føle trygghet.

Forslag til implementering av lovendring

Når den nye paragrafen i barneloven skal implementeres er det viktig at det satses tilstrekkelig med ressurser for å kunne gi foreldre med en autoritær oppdragsstil gode muligheter for læring, samtale og refleksjon om andre oppdragsmåter, og at disse

foreldrene etter behov kan gis langvarig oppfølging og veiledning. Det er naivt å tro at foreldre skal kunne endre oppdragelsesstil på kort tid på bakgrunn av en lovendring. Når det gjelder minoritetsforeldre foreslår Neumayer, Meyer og Sveaas (2008) flere konkrete tiltak for å styrke arbeidet med minoritetsforeldre og forebygge vold i oppdragelsen, blant annet gjennomføring av systematiske tiltak knyttet til foreldreveiledning og foreldreopplæring over tid, å innføre familie- og oppdragelseskunnskap i ”Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger” og styrke minoritetsmiljøenes egne initiativ når det gjelder støtte til familier med hensyn til foreldrerolle, oppdragelse og integrering. Gjennomføringen av slike og andre egnede tiltak bør iverksettes for å oppfylle kravene i FNs barnekonvensjon artikkel 18 punkt 2 og artikkel 19 punkt 2.

Med vennlig hilsen
Norsk Psykologforening

Tor Levin Hofgaard
President

Litteraturliste

Dwairy, M.A. (2008). Parental inconsistency versus parental authoritarianism: Associations with symptoms of psychological disorders. *Journal of Youth and Adolescence*, 37, 616-626.

Dwairy, M., Achoui, M., Abouserie, R., & Farah, A. (2006). Parenting styles, individuation, and mental health of Arab adolescents: A third cross-regional research study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37(3), 262-272.

Neumayer, Meyer og Sveaas (2008). Forebygging av vold i oppdragelsen. Samarbeid mellom hjelpeapparat og minoritetsforeldre – en kunnskapsoversikt. Lastet ned 28. januar 2008 fra http://www.nkvt.no/Bibliotek/Publikasjoner/BokerRapporterNotater/Vold_OppdragelseMinoriteter.pdf